

Redaktørens forord

Dansk Sociologi indleder med dette nummer den 15. årgang af tidsskriftet. Udover at være blevet en platform for danske sociologers publicering, har tidsskriftet gennem de senere år også i voksende grad oplevet en interesse fra nærliggende faglige discipliner, som i stigende omfang læser de publicerede artikler, men nok så vigtigt bidrager med artikler til tidsskriftet. Dette kan registreres på oplagstallene og i det omfang tidsskriftet bliver brugt i undervisningen på de højere læreanstalter. Vi ser dette som et udtryk for, at tidsskriftet har etableret sig i det danske samfundsvidenskabelige miljø som et centralt fagligt input, hvad vi selvsagt er glade for.

Med denne årgang har de økonomiske vilkår for udgivelsen af *Dansk Sociologi* såvel som en række andre videnskabelige tidsskrifter og faglige blade imidlertid ændret sig. Med bortfaldet af portostøtten er det således blevet markant dyrere at udsende tidsskriftet. Vi har beregnet, at det vil koste omkring 60.000 kroner mere om året at udsende en årgang på 4 numre. Vi har søgt om støtte fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (SSF) og håber selvsagt på denne støtte. Om dette mod forventning ikke skulle være tilfældet, ser vi os nødsaget til at iværksætte en betydelig forhøjelse af abonnementsprisen både for kollektive og individuelle abonnemeter. Vi ser dog

ingen anledning til sortsyn, hvad angår tidsskriftets fremtid. For at styrke dets økonomi på lang sigt planlægger vi en abonnementskampagne i forhold til en række institutioner – biblioteker, læreanstalter, højskoler mv. Her vil vi så oplagt få brug for de nuværende medlemmers forhåbentlige positive anbefalinger af tidsskriftet overfor de institutioner og biblioteker, som de i deres dagligdag frekventerer.

Dette nummer af *Dansk Sociologi* indeholder en række spændende artikler, som omhandler yderst forskellige emner, der i sin forskellighed ganske fint afspejler den spredning, som er tilstede i det sociologiske forskningsmiljø. Den første artikel skrevet af *Bülent Diken* og *Carsten Bagge Laustsen* "At jage sin egen skygge" forholder sig til et højest aktuelt tema, nemlig den absolutisme og uforsonlighed, som karakteriserer på den ene side den vestlige sikkerhedspolitiske dagsorden og på den anden side den islamske fundamentalisme. Artiklen lægger ud med at afvise, at der i dagens konflikt mellem Vesten og Islam er tale om en konflikt mellem sekularisme og religion, lige så lidt som det er hensigtsmæssigt at se konflikten som et skisma mellem en fundamentalistisk og en sekularistisk fortolkning af religionens rolle i samfundet. Forfatterne hævder i stedet, at der er tale om to former for fundamen-

talisme som gensidigt legitimerer hinanden – den amerikanske sikkerhedspolitiske doktrin og den islamiske fundamentalisme. Denne påstand bliver indgående dokumenteret i en beskrivelse af på den ene side den islamiske jihad, som den bliver praktiseret af de islamiske fundamentalister indenfor al-Quada netværket repræsenteret ved Osama bin Laden, og på den anden side den sikkerhedspolitiske doktrin, som den bliver praktiseret gennem kampen mod terror og i krigerne i Afganistan og Irak. Der er ifølge forfatterne i begge tilfælde tale om, at de krigeriske handlinger bliver legitimeret med henvisning til højere værdier, og kritiske refleksioner bliver af begge parter afvist som passivitet og eftergivenhed. Artiklen afsluttes med en kraftig advarsel om, at de to modsætningsens gensidige legitimering reelt er ved at opløse den demokratiske refleksion.

Den anden artikel i dette nummer af *Dansk Sociologi* omhandler også betingelserne for demokratisk refleksion gennem en analyse af vilkårene for politisk identitetsdannelse i dagens samfund, men inden for en helt andet referenceramme. *Ann-Dorte Christensen* diskuterer i sin artikel om "Politiske identiteter i senmoderniteten" dannelsen af politiske identiteter blandt unge voksne kvinder. Udgangspunktet er, at de unges politiske kultur markant har skiftet karakter. I slutningen af 1960'erne og starten af 1970'erne oplevede vi en kraftig politisk mobilisering af unge. En mobilisering som op gennem 1980'erne langsomt, men kontinuerligt blev mindre. En udvikling som op gennem det seneste årti har fortsat i form af faldende medlemskab blandt unge i politiske partier og frivillige organisationer. Artiklen diskuterer en række af de bud, der har været til forklaring af denne tilsyneladende manglende politiske involvering blandt specielt unge kvinder. Det konstateres i artiklen, at

dannelsen af politisk identitet på ingen måde er en entydig proces. Med den stigende forskellighed i individernes hverdagsliv, livsbaner og politiske erfaringer udvikler der sig også meget forskellige politiske identiteter. Artiklen sigter på at kortlægge og forstå vilkårene for dannelsen af politiske identiteter blandt en række grupper af unge voksne kvinder. I denne proces slår individualisering og kulturel frisættelse meget forskelligt igennem. For nogle grupper fører individualismen til en afvisning af de kollektive fællesskaber, mens den for andre udgør grundlaget for dannelsen af nye alternative politiske fællesskaber. Fælles for alle de unge kvinder er dog, at kollektive sammenhænge, der opleves som begrænsende for individualiteten og for den konspolitiske position man indtager, ikke er attraktive for nogen af de undersøgte grupper af kvinder. De unge kvinder er på ingen måde apolitiske, men kritiske i forhold til de etablerede politiske institutioner, hvad der brugt konstruktivt kan være et led i at forny demokratiet og dets institutioner.

I artiklen "Filantropiens genkomst – Medborgerskab, fællesskab og frihed under ombrydning" diskuterer *Kaspar Villadsen* de markante ændringer, der er sket i de socialpolitiske principper og i indholdet af det sociale arbejde siden slutningen af 1980'erne. I forhold til velfærdsstatens storhedstid i 1960'erne og starten af 1970'erne udviklede der sig i starten af 1980'erne en central kritik af professionaliseringen af den sociale indsats og kollektivering af det sociale ansvar. Denne kritik medførte ifølge *Kaspar Villadsen*, at centrale dele af 1800-tallets filantropiske principper for social hjælp igen blev fremherskende i det sociale arbejde. I artiklen tales der om, at tre centrale principper kendetegnende for forrige århundredes filantropi blev genopdaget: socialarbejderen skal møde

mennesket som det er med dets individuelle problemer, der er tale om en åndelig snarere end materiel fattigdom, som skal afhjælpes og princippet om hjælp til selv-hjælp bør være dominerende i den sociale indsats. Denne forandring i principperne for den socialpolitiske indsats passer fint ind i tidens tendens til individualisering og kulturel frisættelse, samtidigt med at den indebærer, at centrale elementer i vores kollektive selvforståelse bliver ændret med væsentlige konsekvenser for det sociale medborgerskab.

Den sidste artikel i dette nummer af *Dansk Sociologi* diskuterer indholdet i den kvantitative metodelitteratur, som i dag er dominerende inden for samfundsvidenskabelig forskning. Med baggrund i et omfattende litteraturstudie af den kvantitative metodelitteratur gennemgår *Henning Olsen* i artiklen "De plukkes ikke som blomster på en mark..." de anvisninger, som litteraturen anbefaler ved udarbejdelse af spørgeskemaer, ved gennemførelse af survey interview og ved kvalitetssikring af survey data. Efter at det kvalitative interview og de deraf følgende analysestrategier har været dominerende i en årrække, har der gennem de seneste år været en voksende interesse for kvantitative forskningsmetoder og en række metodebøger på dansk er blevet udgivet. I denne forbindelse giver *Henning Olsen* i artiklen en nyttig oversigt over de fordele og ulemper, der er ved anvendelse af forskellige kvantitative dataindsamlingsmetoder, hvad det er vigtigt at huske på ved konstruktionen af spørgeskemaer og hvordan man kvalitetssikrer de informationer, som indhentes gennem survey.

I kronikken af *Steen Nepper Larsen* diskuteres den om sig gribende tendens til evaluering af projekter, studieforløb, lovgivningsinitiativer etc. Der indføres på uddannelsesstederne stadig hyppigere interne evalueringer og ethvert nyt initia-

tiv, som igangsættes inden for en organisation, skal inden for kort tid evalueres. *Nepper Larsen* er med god grund kritisk over for denne tendens og maner til eftertanke i forhold til denne praksis, som i høj grad fratager den enkelte medarbejder eller studerende evnen til kritisk at forholde sig til egen praksis. En kritik som *Nepper Larsen* følger op i sin anmeldelse af *Dahler-Larsen's* bog.

Dette nummer af *Dansk Sociologi* behandler endvidere den afsluttende rapport fra den danske magtudredning, som blev offentliggjort i slutningen af 2003, i to artikler. Dels *Mustafa Hussain's* kommentar "Magtudredningen og holdninger til "de fremmede"" og dels *Heine Andersen's* review-essay "Den danske magtudredning – maveplasker i en osteklokke". Begge artikler rejser centrale spørgsmål omkring magtudredningens problemforståelse og relevansen af de konklusioner, som bliver draget ud fra det meget store analysearbejde, der er blevet foretaget i forbindelse med magtudredningen.

Til sidst men ikke mindst indeholder numret en lang række anmeldelser af sociologisk litteratur. Forskelligheden i de bøger, som indkommer til redaktionen og som vi får anmeldt, illustrerer også på glimrende vis den stadig større variation og bredde, som kendetegner dansk sociologi her i starten af det 21. århundrede.

Dette nummer af tidsskriftet er illustreret af den russiske maler, illustratør og arkitekt *El Lissitzky* som levede i perioden 1890 – 1941, og som sammen med *Kazimir Malevich* var en af de førende russiske avant-garde kunstnere i perioden for og omkring den russiske revolutionen i 1917.

Thomas P. Boje